

Zasady Dobrego Zachowania w Szkole Podstawowej im. S. B. Lindego

Wprowadzenie

Wszystkie dzieci mają prawo do edukacji, która da im najlepsze możliwości do tego, by z zaangażowaniem zdobywać wiedzę, być szczęśliwym i robić duże postępy. Uważamy, że każde dziecko ma też prawo czuć się bezpiecznie. Zadaniem całej kadry szkoły jest stworzenie właściwego środowiska i możliwości, aby miało to miejsce.

Polityka bezpieczeństwa jest stworzona przez społeczność szkolną. Zawarte są w niej promowane w szkole chrześcijańskie wartości.

Polityka szkoły określa pożądane zachowania w Szkole Podstawowej im. S. B. Lindego. Dyrekcja, kadra, uczniowie oraz ich rodzice powinni wspólnie dbać o to, aby tworzyć środowisko, które nagradza i promuje pozytywne postawy i zachowania. Kodeks zachowań klarownie tłumaczy również konsekwencje, jakie będą wyciągane, jeśli polityka pozytywnego zachowania naszej szkoły zostanie złamana.

Naszym zdaniem najbardziej efektywnym sposobem stworzenia bezpiecznego i przyjaznego środowiska szkolnego jest nagradzanie i wzmacnianie pozytywnego zachowania uczniów.

Nasze główne cele:

1. Umożliwienie efektywnego nauczania i uczenia się.
2. Traktowanie członków społeczności szkolnej – uczniów, rodziców, nauczycieli, pracowników – z szacunkiem.
3. Kulturalne i przyjazne odnoszenie się do innych.
4. Sumienne wykonywanie swojej pracy (uczenie się to też praca) i staranie się z całego serca.
5. Szanowanie własności szkoły i własności innych ludzi.
6. Szanowanie poglądów oraz wierzeń innych ludzi.
7. Promowanie wiary we własne możliwości i pozytywne nastawienie do świata.

Szkoła uważa, że wszystkie dzieci mają prawo czuć się bezpiecznie i powinny mieć prawo mówić o swoich uczuciach i być słuchanym. Dzieci powinny wiedzieć, że mogą zwrócić się do każdego dorosłego na terenie szkoły, gdy coś je martwi i że otrzymają od niego wsparcie.

Rola ucznia

W tym wieku dzieci nadal uczą się postaw społecznych i rozwijają swoje własne zdanie na różne tematy. Czasami, mimo wielkich wysiłków społeczności szkolnej, konflikty będą się pojawiać. Konflikt jest czymś innym niż prześladowanie/nagabywanie/znęcanie się.

Oczekuje się, że uczniowie naszej szkoły:

- będą przestrzegać zasad szkolnych i klasowych (zob. [zasady](#)),

- będą brać odpowiedzialność za swoje zachowanie i akceptować jego konsekwencje,
- będą słuchać i reagować na to co mówią dorośli.

Rola kadry

Dorośli w szkole mają dużą odpowiedzialność, żeby modelować i dbać o wysokie standardy zachowania.

Od dorosłych w szkole oczekuje się:

- tworzenia ciepłej, spokojnej, pozytywnej atmosfery z realistycznymi oczekiwaniami,
- tworzenia środowiska sprzyjającego efektywnej nauce,
- wspierania wszystkich uczniów, niezależnie od ich możliwości, w wykorzystaniu ich maksymalnego potencjału,
- budowania pozytywnych więzi opartych na wzajemnym szacunku,
- tworzenia zindywidualizowanego podejścia, rozumienia specyficznych potrzeb behawioralnych poszczególnych uczniów, współpraca z pedagogiem szkolnym i zewnętrznymi specjalistami, jeśli jest to potrzebne.

Odpowiedzialnością wszystkich dorosłych jest konsekwentne i stałe wdrażanie polityki zachowania w szkole.

Jeżeli uczeń zachowuje się niewłaściwie, to na dorosłych spoczywa obowiązek, aby zapewnić dziecku warunki do spokojnego wysłuchania jego argumentów, bez przerywania mu. Dorośli nie mogą wyciągać konsekwencji za złe zachowanie, dopóki wszystkie strony konfliktu nie będą mogły się wypowiedzieć.

Rola rodziców

Oczekuje się, że rodzice:

- będą wspierać swoje dziecko w dostosowaniu się do zasad i wymagań szkoły,
- pomogą dziecku w pełni zrozumieć zasady panujące w szkole oraz konsekwencje niedostosowania się do nich,
- będą informować wychowawcę klasy o wszystkich zmianach w życiu dziecka, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie,
- będą regularnie rozmawiać i współpracować z wychowawcą klasy na temat zachowania swojego dziecka.

Rola dyrekcji szkoły

Od dyrekcji oczekuje się:

- promowania wartości chrześcijańskich, poprzez równe traktowanie wszystkich, jako członków szkolnej społeczności,
- kreowania warunków do współpracy między uczniami, rodzicami oraz pracownikami szkoły,
- tworzenia przyjaznego i bezpiecznego środowiska, w którym uczniowie mogą się rozwijać,
- tworzenia pozytywnej reputacji szkoły w środowisku lokalnym.

Kodeks zachowania pozytywnego

Jest to strategia promowania dobrego zachowania w szkole i tworzenia dobrego środowiska dla wzajemnego współzycia wszystkich uczestników życia szkolnego.

Dzieci, które konsekwentnie dokonują dobrych wyborów w klasie i w szkole są nagradzane za ich wysiłek poprzez:

- słowną pochwałą (zob. [pochwały](#)),
- odznakę (?),
- pisemną pochwałą,
- klasowe nagrody i przywileje (zob. [nagrody i przywileje](#)).

Formułowanie zasad klasowych

Na początku roku szkolnego każda klasa wraz z wychowawcą negocjuje/wypracowują własne klasowe zasady, sformułowane w języku odpowiednim do wieku dzieci, w postaci pozytywnych komunikatów. Zasady te będą przestrzegane i przypominane regularnie przez wszystkich pracowników szkoły. Przestrzeganie zasad będzie nagradzane. Nieprzestrzeganie ich będzie podlegało sankcjom. Zasady klasowe wiszą w każdej klasie i są regularnie przypominane i omawiane z dziećmi.

Niestosowanie się do polityki pozytywnego zachowania – podsumowanie i procedury

Procedury te pokazują stopniowalne konsekwencje złego zachowania. Jeśli zachowanie dziecka pogarsza się bardzo szybko albo, jeśli pierwszy przypadek złego zachowania jest bardzo poważny (przemoc), wtedy możliwe jest opuszczenie niektórych etapów, np. dziecko może być przeniesione do innej klasy – Poziom 2.

Uważamy, że wczesna interwencja i rozmowa z rodzicami pomoże rozwiązać problem. Wczesna interwencja pomaga również rozwinąć pozytywną współpracę pomiędzy szkołą a domem.

POZIOM 1	Krok 1. Niewerbalne przypomnienie zasad (zob. zasady) – wskazanie kodeksu zachowania wiszącego w centralnym punkcie klasy. Krok 2. Werbalne przypomnienie oczekiwań, co do zachowania i przestrzegania zasad (ustne odwołanie się do kodeksu klasy) oraz przypomnienie konsekwencji za nieprzestrzeganie zasad. Werbalne przypomnienie można zastosować maksymalnie dwukrotnie, zanim przejdzie się do kroku 3. Krok 3. Werbalne upomnienie i zastosowanie konsekwencji (zob. konsekwencje).
	Trzykrotne wyznaczenie konsekwencji w ciągu tygodnia lub pojawienie się agresywnego, wulgarnego zachowania ucznia skutkuje przejściem do Poziomu 2.
POZIOM 2	Krok 1. Odesłanie dziecka do „kącika ciszy” (zob. kącik ciszy). Czas spędzony w „kąciku” wyznacza nauczyciel. Krok 2. Przeniesienie do równoległej klasy (nauczyciel klasy musi zapewnić materiał edukacyjny dla dziecka. Takie chwilowe przeniesienie musi zostać opisane; rodzice muszą zostać poinformowani o tym, że takie zdarzenie miało miejsce przez wychowawcę klasy). Krok 3. Drugie przeniesienie (czas spędzony w miejscu oddalonym od innych dzieci w obecności pracownika szkoły. Dziecko spędza ten czas na uzupełnianiu materiału edukacyjnego).

	W przypadku dwukrotnego zastosowania w ciągu miesiąca wszystkich kroków z Poziomu 1 i 2 lub utrzymywania się agresywnego, wulgarnego zachowania ucznia, przechodzimy do Poziomu 3.
POZIOM 3	<p>Krok 1. Zawarcie z dzieckiem i/lub z rodzicami pisemnego kontraktu (zob. kontrakt).</p> <p>Krok 2. Wprowadzenie karty codziennej obserwacji zachowania dziecka w szkole (zob. karta codziennej obserwacji zachowania dziecka w szkole) i/lub opracowanie wspólnie z rodzicami domowego kodeksu złości.</p> <p>Krok 3. Uczestnictwo dziecka i/lub rodziców w spotkaniach/zajęciach/treningach prowadzonych przez pedagoga szkolnego w celu poprawy funkcjonowania dziecka w środowisku szkolnym.</p>

Rodzice dziecka, które regularnie łamie kodeks zachowania w szkole i którego zachowanie nie poprawia się, mimo stosowania powyższych konsekwencji, będzie proszone o konsultację w poradni psychologiczno-pedagogicznej. W takiej sytuacji przewidujemy następujący ciąg zdarzeń:

1. Rozmowa pedagoga szkolnego z rodzicem. Rozważenie stworzenia Indywidualnego Programu Pracy nad Zachowaniem.
2. Poinformowanie dyrektora szkoły. Opracowanie planu działania wspólne z dyrektorem, wychowawcą, rodzicem oraz pedagogiem szkolnym.
3. Ustalenie ram czasowych poprawy zachowania i daty sprawdzenia postępów pracy.

Nie wyklucza się współpracy z zewnętrzną poradnią psychologiczno-pedagogiczną i wspólnego z nią ustalenia planu naprawy zachowania ucznia. Kosztami współpracy z zewnętrzną poradnią obarczeni zostaną rodzice ucznia.

Zasady

Wprowadzając Klasowy System Zasad musimy pamiętać:

- że tworzone zasady zachowania i wszelkie instrukcje podawane uczniom powinny być zrozumiałe, krótkie i przekazywane przy uwzględnieniu technik wizualnych,
- o ścisłym powiązaniu zasad z pakietem przywilejów i konsekwencji (zob. [załącznik 2](#) – Przykładowy Klasowy System Zasad),
- o powiązaniu opracowywanego wewnętrznego (klasowego) systemu z Polityką Pozytywnego Zachowania,
- że zasady formułowane na potrzeby klasy muszą być zgodne z ogólnie przyjętymi normami,
- o systematycznym powtarzaniu i przypominaniu zasad (obowiązkowo po każdej dłuższej przerwie: święta, ferie, wakacje, itp.).

Pochwały

Jest to metoda, która daje najlepsze rezultaty, kiedy jest stosowana długotrwale i stale. Pochwała powinna dotyczyć rzeczy prawdziwych, czyli takich, które mogą potwierdzić też inni. W przeciwnym wypadku chwalone dziecko może przestać traktować to, co mówimy, poważnie.

Pochwały mają za zadanie:

- motywować dziecko do wykonywania obowiązków,
- sprzyjać budowaniu pozytywnej samooceny,

- utrzymywać pozytywne zachowania, które pojawiają się sporadycznie,
- wskazywać, które z zachowań są przez dorosłych akceptowane i pożądane,
- zwracać uwagę na pozytywne wydarzenia i zachowania dziecka.

Nagrody i przywileje

Nagrody i przywileje działają oddzielnie (zob. [załącznik 1](#)).

Nagrody dziecko zdobywa za dodatkową pracę lub zobowiązania. Podlegają negocjacji dorosły – dziecko.

Przywileje dziecko otrzymuje za przestrzeganie zasad. Pakiet przywilejów jest odnawiany co rano (w przypadku młodszych dzieci) bądź co tydzień (starsze dzieci). Przywileje można odbierać jako konsekwencje łamania zasad.

Konsekwencje

Konsekwencja:

- to zaplanowane następstwo zachowania dziecka,
- nie jest formą zemsty czy odreagowania,
- jej pojawienie się nie zależy od nastroju nauczyciela, a od zachowania dziecka,
- to stały element porządkujący szkolne życie,
- następuje zaraz po niewłaściwym zachowaniu,
- jest zapowiedziana z góry, odpowiednia do skali przewinienia i doprowadzona do końca,
- w momencie jej wprowadzenia rozmawiamy nie o uczniach, a o łamaniu zasad.

Rodzaje konsekwencji:

- odebranie przyjemności/przywileju,
- odesłanie w nudne miejsce (zob. [kącik ciszy](#)),
- zabranie uwagi, co równa się brakowi zainteresowania ze strony ważnej dorosłej osoby.

Kącik ciszy

Po wypełnieniu całej procedury z Poziomu 1 Polityki Pozytywnego Zachowania, przechodzimy do Poziomu 2, Krok 1, gdzie stosujemy „kącik ciszy”. Jest to wygospodarowane w klasie miejsce, w którym uczeń może spędzić czas do końca lekcji, jeśli przeszkadza w pracy innym osobom.

Jako forma konsekwencji, to nauczyciel ustala, ile czasu dziecko spędzi w „kąciku ciszy”. Zazwyczaj wysyła się tam dziecko na tyle minut, ile ma lat.

„Kącik ciszy” może również pełnić miejsce, do którego udaje się dziecko z własnego wyboru, kiedy z powodu złego samopoczucia, odczuwanej złości (zob. [Kodeks Złości](#)), nie chce lub nie jest w stanie uczestniczyć w lekcji.

Odsyłanie dziecka do kącika ciszy (zwłaszcza w przypadku konsekwencji) należy przeprowadzić w taki sposób, aby dziecko zrozumiało, że kącik, to nie jest miejsce odbywania kary i przebywa tam z własnego

wyboru. Podczas przypominania o obowiązujących zasadach i konsekwencjach, należy przekazać dziecku, że w przypadku złego zachowania ma wybór: zacząć przestrzegać ustalonych zasad lub udać się do kącika złości, aby odpocząć.

Kodeks Złości

Dziecko ma prawo do wyrażania swoich uczuć, nie zawsze jednak wie, w jaki sposób może to zrobić. Złość to normalna reakcja organizmu i mimo, że nie jest społecznie akceptowana, to każdy człowiek ma potrzebę jej wyrażania. Jeśli odbierzemy mu to prawo, negatywne emocje będą się gromadziły i kumulowały.

Aby zapobiec nieakceptowanym zachowaniom i nauczyć naszych podopiecznych właściwie wyrażać negatywne emocje, stosujemy Klasowy Kodeks Złości (zob. [załącznik 5](#) – przykładowy Kodeks Złości), w którym zawarte są akceptowane i nieakceptowane sposoby wyrażania złości (zob. [załącznik 6](#)).

W przypadku nieprzestrzegania przez dziecko Klasowego Kodeksu Złości są stosowane konsekwencje w postaci:

- utraty przywilejów lub
- dodatkowego obowiązku (przejęcie obowiązku innego ucznia) i/lub
- odkupienia zniszczonej rzeczy.

Kontrakt

W przypadku, kiedy dziecko nadal przejawia negatywne zachowania i nie przestrzega ustalonych zasad, mimo zastosowania wszystkich konsekwencji z Poziomu 1 i 2 procedury Polityki Pozytywnego Zachowania, sporządzamy kontrakt (zob. [załącznik 3](#) – Wzór pisemnej umowy z uczniem).

Kontrakt jest pisemnym porozumieniem zawierającym między:

- poszczególnymi nauczycielami pracującymi w danej placówce a uczniem,
- szkołą a rodzicem,
- szkołą a uczniem.

W zawierającym przez nas kontrakcie powinny się znaleźć:

- zasady,
- konsekwencje wyciągane w przypadku łamania zasad,
- przywileje za stosowanie się do ustalonych zasad.

Konstruując kontrakt, należy pamiętać, by jak najbardziej precyzyjnie, jasno i konkretnie sformułować, jakich zachowań oczekujemy.

Karta codziennej obserwacji zachowania dziecka w szkole

Stosowanie karty obserwacji zachowania w szkole (zob. [załącznik 4](#) – Formularz karty obserwacji) wymaga od nauczyciela przesyłania rodzicom informacji o sprawowaniu się dziecka w szkole w danym dniu, za co rodzic może mu w domu przyznawać lub odbierać nagrody. W ramach tego systemu karty obserwacji są przekazywane rodzicom codziennie. W miarę jak zachowanie dziecka poprawia się,

częstość przekazywania informacji można zmniejszyć do dwóch razy w tygodniu (środy i piątki), potem oddawać je raz w tygodniu, następnie raz w miesiącu, a w końcu zrezygnować z kart całkowicie.

Załącznik 1.

Przykładowa lista szkolnych przywilejów i nagród.

- zwolnienie z wykonania pracy domowej,
- zwolnienie z kartkówki, odpowiedzi ustnej, sprawdzianu,
- pozwolenie na jedzenie i picie w czasie lekcji,
- lekcja na korytarzu, dworze, sali gimnastycznej, stołówce lub innym wyjątkowym miejscu w szkole,
- sponsorowane przez szkołę wyjście w atrakcyjne miejsce,
- możliwość korzystania z zeszytu podczas pisania sprawdzianu,
- możliwość wyboru tematu lekcji (z dwóch podanych),
- zwolnienie z oddania wypracowania,
- siedzenie w wybranym miejscu w klasie, z wybraną osobą,
- udział w zajęciach dodatkowych,
- udział w imprezach szkolnych,
- możliwość reprezentowania szkoły na zewnątrz (konkursy, zawody sportowe, itp.),
- dodatkowe terminy zaliczenia sprawdzianu bądź poprawy klasówki,
- możliwość zgłoszenia nieprzygotowania,
- pomoc nauczycielowi w rozdawaniu pomocy szkolnych,
- możliwość chodzenia w pierwszej (ewentualnie ostatniej) parze,
- możliwość spędzenia przerwy w towarzystwie ważnego dla dziecka dorosłego,
- spędzenie przerwy na sali gimnastycznej,
- ostatnie minuty lekcji (np. pięć) spędzamy na zabawie wybranej przez ucznia,
- pozwolenie na zabawę po wykonaniu zadania,
- pochwała dyrektora wpisana do dzienniczka,
- list zawierający pochwałę zachowania dziecka skierowany do rodziców
- przyznanie odznaki.

Załącznik 2.

Przykładowy Klasowy System Zasad (lub Szkolny System Bezpieczeństwa).

Klasowy System Zasad		
Przywileje	Zasada	Konsekwencje
Zyskuję możliwość udzielenia pomocy innym w roli eksperta po skończonym zadaniu	Wzajemnie sobie pomagamy	Tracę możliwość udzielenia innym pomocy w roli eksperta
Nauczyciel może udzielić mi głosu	Gdy chcemy coś powiedzieć podnosimy rękę	Tracę możliwość wypowiedzenia się
Zyskuję możliwość wcześniejszej zabawy lub przerwy po skończeniu zaplanowanego zadania	Potrafimy zachować ciszę.	Mam krótszą przerwę lub czas na zabawę
Zyskuję możliwość wyboru sposobu spędzenia przerwy (sala gimnastyczna, kącik ciszy, gabinet pedagoga/psychologa, korytarz)	Bawimy się bezpiecznie.	Przerwę spędzam według instrukcji nauczyciela (np. w klasie)
Zyskuję możliwość spędzenia czasu z ważnym dla mnie dorosłym lub kolegą/koleżanką z innej klasy	Do innych zwracamy się z szacunkiem	Tracę możliwość spędzenia czasu z ważnym dla mnie dorosłym lub kolegą/koleżanką z innej klasy + przepraszam osoby, którym okazałem brak szacunku
Zyskuję możliwość przyniesienia wybranej gry lub zabawki z domu w inny dzień niż piątek	Szanujemy własność innych	Tracę możliwość przyniesienia wybranej gry lub zabawki z domu w inny dzień niż piątek + naprawiam wyrządzoną szkodę (jeśli coś zepsułem)
Zyskuję możliwość wykonania dekoracji do klasy według własnego pomysłu	Dbamy o czystość.	Tracę możliwość wykonania dekoracji do klasy według własnego pomysłu + przywracam porządek tam, gdzie powinienem
Zyskuję możliwość spędzenia czasu z ważnym dla mnie dorosłym lub kolegą/koleżanką z innej klasy lub/i Zyskuję możliwość wzięcia udziału w imprezach klasowych i/lub szkolnych wyjściach	Konflikty rozwiązujemy za pomocą słów	Czas spędzam zgodnie z instrukcją wychowawcy + mam obowiązek naprawić wyrządzoną komuś krzywdę lub, gdy częściej nie stosuje się do tej zasady lub/i Tracę możliwość uczestniczenia w imprezach klasowych i/lub szkolnych wycieczkach
Kulturalne zjedzenie obiadu daje mi możliwość przyniesienia kompotu dla	Zachowujemy się kulturalnie podczas posiłków	Tracę możliwość przyniesienia kompotu, zabawy na świetlicy lub placu zabaw

siebie i reszty grupy, a także spędzenie reszty czasu na placu zabaw lub zabawę na dużej świetlicy (wybór spędzenia czasu należy do nauczyciela)		
Zyskuję możliwość rozdania pomocy szkolnych + jestem mądrzejszy	Pytamy, gdy nie wiemy	Tracę możliwość rozdawania pomocy szkolnych

Załącznik 3.

Wzór pisemnej umowy z uczniem

KONTRAKT

Strony: – uczeń klasy

p. – wychowawca klasy

Ja, zobowiązuję się do:
(imię i nazwisko ucznia)

(1)
(zasada)

Przywilej:.....

Konsekwencja:.....

(2)
(zasada)

Przywilej:.....

Konsekwencja:.....

Ja, zobowiązuję się do:
(imię i nazwisko nauczyciela)

(1)
(zobowiązanie)

(2)
(zobowiązanie)

Nasza umowa zaczyna obowiązywać od:

Podpisy:

.....
(imię i nazwisko ucznia)

.....
(imię i nazwisko nauczyciela)

Załącznik 4.

Karta codziennej obserwacji zachowania dziecka w szkole

KARTA CODZIENNEJ OBSERWACJI ZACHOWANIA DZIECKA W SZKOLE

Imię i nazwisko dziecka: Data:.....

Instrukcje dla nauczyciela: Proszę ocenić dzisiejsze zachowanie dziecka w wymienionych poniżej dziedzinach. Każda kolumna odpowiada jednemu przedmiotowi lub godzinie lekcyjnej. Zachowanie jest oceniane w skali od 1 do 5 (5=bardzo dobre, 4=dobre, 3=zadowolające, 2=nieodpowiednie, 1=bardzo złe). Następnie proszę zaparafować odpowiednią kolumnę. Wszelkie uwagi na temat zachowania dziecka należy zapisać na odwrocie karty.

Zachowanie podlegające ocenie:	Godzina lekcyjna lub przedmiot						
	1	2	3	4	5	6	7
Udział w zajęciach							
Wykonanie zadań zleconych w klasie							
Przestrzeganie zasad zachowania na lekcji							
Interakcje z rówieśnikami							
Jakość pracy domowej, jeśli była zadana							
Podpis (parafka) nauczyciela							

Uwagi proszę zamieścić na odwrocie karty.

.....Tu przeciąć po skopiowaniu.....

KARTA CODZIENNEJ OBSERWACJI ZACHOWANIA DZIECKA W SZKOLE

Imię i nazwisko dziecka: Data:.....

Instrukcje dla nauczyciela: Proszę ocenić dzisiejsze zachowanie dziecka w wymienionych poniżej dziedzinach. Każda kolumna odpowiada jednemu przedmiotowi lub godzinie lekcyjnej. Zachowanie jest oceniane w skali od 1 do 5 (5=bardzo dobre, 4=dobre, 3=zadowolające, 2=nieodpowiednie, 1=bardzo złe). Następnie proszę zaparafować odpowiednią kolumnę. Wszelkie uwagi na temat zachowania dziecka należy zapisać na odwrocie karty.

Zachowanie podlegające ocenie:	Godzina lekcyjna lub przedmiot						
	1	2	3	4	5	6	7
Podpis (parafka) nauczyciela							

Uwagi proszę zamieścić na odwrocie karty.

Załącznik 5.

Przykładowy Kodeks Złości.

KODEKS ZŁOŚCI

(1) Każdy ma prawo się złościć.

(2) Wolno:
(lista akceptowanych sposobów wyrażania złości)

(3) Nie wolno:
(lista nieakceptowanych sposobów wyrażania złości)

(4) W przypadku pojawienia się zachowania z punktu 3 wyciągnięta zostanie ustalona regulaminowa konsekwencja.

(5) Regulaminowa konsekwencja to:

- utrata przywilejów lub
- dodatkowy obowiązek (przyjęcie obowiązku innego ucznia) i/lub
- odkupienie zniszczonej rzeczy.

Załącznik 6.

Przykłady akceptowanych i nieakceptowanych sposobów wyrażania złości

Wolno (brak konsekwencji)	Nie wolno (konsekwencja)
<ul style="list-style-type: none">• powiedzieć na głos, co czuję i dlaczego;• spytać, czy mogę udać się do „kącika ciszy”, aby się uspokoić;• płakać;• skorzystać z zawartości „pudełka złości”*;• narysować swoją złość;• zgnieść papier, podeptać go nogami;• podrzeć stare gazety;• rozdeptywać nogami puste plastikowe butelki;• pokrzyknąć w wyznaczonym miejscu, np. w łazience;• wziąć pięć głębokich oddechów;• liczyć wstecz od 100 do 1 (lub od 100 do 1 co 7, np. 100, 93, 86..., itd.);• rzucać papierkami do kosza;• gnieść plastelinę;• rozwiązać w myślach działanie matematyczne;• pomyśleć o czymś przyjemnym;• zrelaksować się, słuchając muzyki;• napinać i rozluźniać mięśnie;• rozładować złość za pomocą wysiłku fizycznego (skakanie na skakance, rzucanie, kozłowanie piłki, wrzucanie piłki do kosza).	<ul style="list-style-type: none">• nikogo uderzyć, także siebie;• niszczyć rzeczy wspólnych i własności innych osób;• odreagowywać swojej złości na innych;• gryźć, szarpać, drapać;• przezywać innych;• zaczepiać, prowokować innych;• przeklinać;• pluć;• trzaskać drzwiami;• wyjść z klasy;• zamknąć się w toalecie;• wyrzucać rzeczy przez okno;• rozrzucać rzeczy po klasie;• rzucać przedmiotami;• kopać plecaka.

* „Pudełko złości” powinno zawierać przedmioty (np. papier, gazety, puste plastikowe butelki, piłkę gniotkę, itp.) pomocne w redukcji złości. Pudełko powinno być oznakowane i znajdować się w widocznym miejscu w klasie.